

מוֹטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

נְשִׁירָתָם

אנדד אלדן
אברהם בן־יצחק
פניה ברגשטיין
סבו גולנד
זרבבל גלעד
רמי דיצני
נפתלי הרץ־אימבר
רנה לי
אסתר קל
יונתן רטוש

131 גיליון

דצמבר 2025, טבת ה'תשפ"ו

הגיליון מתחיל...

גיליון 131 של **ירחון השירה והספרות מוטיב** בנושא "שירתם" הוא גיליון מיוחד המוקדש כולו לשירתם של משוררים שאינם בין החיים, הטביעו חותם משמעותי בשירתם והשפיעו על עולם השירה העברית והתרבות הישראלית. תמצאו כאן 10 יצירות של גדולי המשוררים שלנו, בהם גם מחבר ההמנון הלאומי.

בגיליון זה רצינו לכבד את זכרם ולתת זרקור וזווית נוספת על יצירתם.

בגיליון זה נעזרנו במידע מפרויקט בן-יהודה וכן בעזרתו האדיבה של המשורר רון גרא ותודתנו נתונה להם.

כולנו תקווה שתיהנו מקריאת הגיליון.

אלירן דיין, רובי גורדון, עמליה ויניק, רוזי גולן ועידית גילאור

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתגמולים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למיליה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואתם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

האמנם זרבבל גלעד

האמנם לא אקצר גם אני את קצירי,
קציר קמה משתבלה ועולה?
האמנם לא אוביל גם אני אל גרני
זהב התבואה המלאה?

האמנם בלבבי רק תסער השירה
והדה למרחב לא יפרץ?
האמנם?

זרבבל גלעד (1912–1988)
משורר עברי, כונס ועורך ספרותי.

רכילות יונתן רטוש

אָדָם שִׁיָּצְרוּ מִתְגַּבֵּר עָלָיו
מָה יַעֲשֶׂה?
- יִלְבַּשׁ לְבָנִים
וַיַּעֲטֹף לְבָנִים
וַיִּלְךְ לְמָקוֹם שְׂמֹכִירִים אוֹתוֹ
וַיַּעֲשֶׂה
מָה שִׁלְבוּ חֶפֶץ.

יונתן רטוש (1908–1981)
הוא שמו הספרותי של אוריאל שלח (לשעבר היילפרין)
משורר, מתרגם, ומקים תנועת העברים הצעירים,
שהיוו חלק מרכזי ממי שכוננו הכנענים.

בוקר פניה ברגשטיין

חלונות הכחילו ודממה עמקה.
דמות אחות חורת על ידי חמקה.
נפתחה הדלת, נסגרה לאט,
יחידה נשארת עם אשרי החד.

עוד בשרי שסוע, עוד שותת הדם,
אה הלב מריע: קם הפלא, קם!
שם מעבר דלת, שעל רק אחד,
בני הקט צורח, זה עתה נולד.

בקר צח בוקע מני כל חלון,
בני, הנה זורח בקרר ראשון!
נהר ברק וזהר אל פני זורם,
זו ברכת השמש, לי, האם.

פניה ברגשטיין (1908–1950)
סופרת ומשוררת ישראלית, חברת קיבוץ גבת.

אנדד אלדן

הדם המתקומם ודש
את פניך ופורה ברגלך
השמאלית את ורידיך צובע סגל
כסגלה הוא חקוק בך
ובי בעצב ספרים רחוקים
מנמנם
בשרשי שערך
מאיץ לזרם החם הכבד
בערוץ ימהר אל פתחו
כמדבר מתרכך ופרוש אל ערבית
את השיחים מכוץ
בך מקוה
ים קטן שנקוה.

החרש
חרש חרש
שעשועי תחבולות
ולבו התלוי
כפעמון
בגוף, חרש למזמות
עיף ללחץ אותות לעברים
נטעת שרש שוא, שבוי
בשפע של עינות כזב
עכשו אתה תועה בו אתה השח
לפגש בו
החרף בראשו השאיר כפור שלגיו
שבש דרכי גירה
אל ישוב איש. שחשבו על
פגישה
השבילים שהוליכו ובקשו בו
לגור, לשוא סבבו
היו מעגל סגור.

אנדד אלדן (1924–2025)
משורר עברי, מחנך ולוחם פלמ"ח, שורד טבח השבעה באוקטובר 2023.
זוכה פרס אקו"ם למפעל חיים לשנת 2024 (ה'תשפ"ד).

הבוקר שלמחרת

רמי דיצני

העורקים תפחו והדיפק שעט
הידים לא הספיקו, העור הסמיק להט
הזעה הטובה, הבשר הנסחט
אך השיר הוא על בקר המחרת

הבקר למחרת
למדנו לקדמו אך הכאב אינו נפחת
הקסמים הכהים מסתלקים עתה בלאט
הוא עומד כבר בפתח, מפניו אין מפלט

הבקר למחרת
הקירות רעדו אז לאט, לאט, לאט
הסתחררנו, רחפנו כמו בסרט מואט
לפתע נחת בקר המחרת.

בשר בבשר ועוד לילה כמעט
צואר אל צואר, כמעט הבקר נשחט
הגם בעיני מאותת אותו מבט
כמו שלך מקצה חדר שבי כך נבט

ביצים טרופות, קפה נחלט
שני צנימים חרוכים, עתון מקמט
זמן לחליף הסדינים ולשטרף באמבט
אתה את בשרך, ואת בשרך – את.

התריסים מתחבטים עוד, הסער שקט
הלחיים מלוחות אך יבש המבט
אהבנו, אהבנו, אהבנו כמעט
מה יביא הבקר שלמחרת.

רמי דיצני (1950–2012)
משורר, מהנדס אלקטרוניקה, בוגר בית הספר לקולנוע בלונדון
ומדריך תיירים מוסמך.

בודדים אומרים אברהם בן־יצחק

יום ליום ינחיל שמש דועכת
ולילה על לילה יקונן.
וקיץ אחר קיץ יאסף בשלכת
ועולם מצערו מתרוגן.

ומחר נמות, ואין הדבר בנו,
וכיום צאתנו נעמד לפני שער עם נעילה.
ולב כי יעלז: הן אלהים קרבנו,
והתנחם וחרד מפחד המעילה.

יום ליום ישא שמש בוערת
ולילה אחר לילה ישפך כוכבים,
על שפתי בודדים שירה נעצרת:
בשבע דרכים נתפלא ובאחד אנו שבים.

אברהם בן־יצחק (1883–1950)
הוא אברהם סונה. משורר עברי שלקח חלק בפעילות ציונית ובענייני
ציבור יהודיים. בסך הכול פרסם בחייו שנים־עשר שירים, ומהם התכחש לאחד,
”לזרוע”, בשל תיקוני העורך יעקב פיכמן.

בלדה רנה לי

יְחַפֵּה כְּדֹרְכָה
עַת בַּחוּף הַתְּהַלְכָה
קָרִירָה וְלַחָה וּמְלוּחָה
בְּחִיקוֹ תִתְקַרְבֵּל
וּבְלֹאט תִמְלַמֵּל
"הוּ כִּמְהָ יִחְלַתִּי לְךָ!"

וְרוּחַ גָּדוֹל
אִז יֵצֵא בְּמַחֹל
וּבִגְבֵר אַחַז וַיִּסְלַטֵּל...
וְרַק אֶרֶן שְׁפוּף
וְהַבְּרוּשׁ הַשְּׁחוּף
נוֹתְרוּ עוֹד עוֹמְדִים עַל הַתֵּל.

בֵּין הַבְּרוּשׁ הַשְּׁחוּף
לְבֵין אֶרֶן שְׁפוּף
עַל תֵּל מְעֻרְטֵל מְבֻדָּד,
הוּא יֵשֵׁב וְחֹכָה
שְׁעָה אֶרְכָּה
הוּא חָלֵם וְצִפֵּה לָהּ בְּדָד,
גּוֹן שְׁמֵי הַסְּפִיר
כְּכָר הַחֵל מְאֻפִּיר,
גַּם הַיָּם הָעָרִיב מְרוּחוֹק,
תְּבַהֵיק רַק כְּנֶף
שֶׁל שַׁחַף־חֶלֶף –
יִשְׁקֵט עֵטֶף לְבִלִי־חֶק.

אֶךְ לְבָרֵק רוּחַ קָר
כְּמוֹ נְעוּר... וַיִּזְכֹּר
פְּנֵיהָ זָרִים בְּיָפִים,
בְּשִׁכְבָּה עַל הַחוּל
אוֹתוֹ לִילָה כְּחַל
לְאַחַר שְׁמִשׁוּהָ מַיִם –
וַיִּזְכֹּר דְּמַעְתָּהּ
כְּאֶשֶׁר נִמְלְטָה
מִסְגּוֹר חֲבוּקוֹ שֶׁל הַלֵּיל,
עַת כְּשֶׁאֻוּ אֲנָחוֹת
עַל כְּנָפֵי הָרוּחוֹת
וְהַסַּעַר הַתְּחִיל מְשִׁתּוֹלֵל.

עַל אֶבֶן אֵלְמָה
הוּא הַמְתִּינִי בְּדַמְמָה
וְהַאֲפֵל שְׁעַט עַל הַחוּף
שֶׁתְּבוֹא, שֶׁתְּחַזֵּר,
תִּתְגַּנֵּב מֵאַחוֹר
אֶת עֶרְפוֹ לְנִשְׁקָ וְלִלְטָף.

רנה לי (קופמן) (1932–2013)
משוררת, סופרת וחוקרת ספרות עברית ישראלית-אמריקאית.

עם בת השיר נפתלי הרץ-אימבר

פרץ מקור עיני ודמעותי תזלנה,
כטל, כגשם על עיני תפלנה,
חרף בלבבי, חשכה עין אורה,
בחדריו ישלג הקרח הנורא.
עצים יבשים, גידי עצמותי,
שרפו, נחרו מאש בכליותי,
שטפנה דמעותי, תבל שטפנה,
הארנה להבותי, חלד שרפנה,
תשרף תבל בה גם כל פלה וגליל
ועמה על מוקדה גם אני כליל.

נפתלי הרץ-אימבר (1856–1909)
משורר עברי, מחבר "התקווה", ההמנון הלאומי
של התנועה הציונית ומדינת ישראל.

אביב סבו גולנד

בין עלי זית־הרים רענן
דרור פזזן פורח, רן
עד אל עבים ברום־שחקים -
דם האביב מתיחם בעורקים!

קרן־אור - זהב־שערה -
הבשילו בן־יום חמוקי־נערה -
גמל התפוח - רמונים מסמיקים -
דם האביב מתרוֹן בעורקים...

סבו גולנד (1928–1948)
יליד תל אביב, מגיל צעיר כתב שירים, סיפורים ודברי הגות.
במלחמת העצמאות הצטרף לקבוצת הסטודנטים המגויסים
ונפל בקבוצת הל"ה שיצאה לעזרת גוש עציון הנצור.

אביב אסתר קל

לפתע אביב
בלי שום אזהרה.
יום אחד אדם קם בבקר,
פותח חלון
ובבת אחת – אביב!
בלי שום אפשרות לשנות.
פתאום הכל אור
וירק ומולו משתרע מרחב אין קץ
של סגלים, צהבים, ורדים
בלי רחמים!

לכל אשר יפנה מבטו פורץ כחל עז
ואדם להבה, וכתם עמק – בלי בושה!
והכל הרבה מדי
והכל יותר מדי
כאלו כל העולם בבת אחת יצא מדעתו
כאלו כל העולם השתגע.
שוב דבר מאתמול לא נשאר במקום,
שום דבר לא נשאר כשהיה.
הכל מתנועע
וזז ונע ונד.
בכל מקום זמזום ושריקה וציזץ וצפצוף.

הכל רצים, מחפשים זה את זה
כאחוזי בלמוס, כאחוזי טרוף,
ודחוף!
הרוח את עלות העץ
האבקנים את הדבורים
המים – את האדמה
האוויר – את הנשימה
הזכר – את הנקבה.

הכל מזדוגים!
כל העולם מזדוג נורא!
דבר לא נשאר משלות אתמול
מרגע הערבים, מצלילות הבקר הזך.
הכל מנקר ורוחש ורוגש, גונח ושואג
הכל רוטט. ובוטט ובוטט ובוטט ובוטט.

החתולים מיללות בקול של תינוקות
הגמלים עם הנאקות
החמורים עם האתונות
הכבשים – פועות מרה
והתיש – אים ונורא!
החלזונים – עם החלזונות
והאדונים – עם האדוניות.

העולם פרק על
יצא לגמרי מכליו ומדעתו
כלם מטפסים על כלם
איש לא נשאר בעצמו ובגפו.

הירק עלה על הצהב
האדם – על הפחל,
והורד – בלע את הסגל.
הכל נמלא עסיס ונוטרף צוף,
ושמש שכורה כלוט,
וזיו.

גזע עץ צחיח ועירם
נמלא בן לילה ציצים כתמים,
זוהרים וחצופים,
ופתח זרועות לבאות.

באמת חשבת, למה הכל בבת אחת?

למה כל כך פתאום והרבה ומיד?
קצת יותר מתון.
קצת יותר לאט.
כל יום קצת.

אך אין מי שיקשיב ואין מי שישמע,
הכל חרשים וסומים ושכורים לשכרה.

ואין דרך חזרה
אביב הגיע
כך נקבע!

אסתר קל (1930–2018)
סופרת עבריייה, עיתונאית ועורכת ישראלית.

החטוף האחרון בעזה גיבור ישראל רן גואילי ז"ל חייב לחזור הביתה!

1

**LAST
HOSTAGE.
LAST
MISSION.**

מייסד: אלירן דיין
עורכים: אלירן דיין, רובי גורדון, עמליה ויניק, רזי גולן, עידית גילאור
גרפיקה: אלירן דיין

motiv-magazine.co.il

info@motiv-magazine.co.il

facebook.com/motiv.magazine

bit.ly/motiv-whatsapp

bit.ly/motiv-youtube

מוטיב (כתב עת) [he.wikipedia.org/wiki/מוטיב \(כתב עת\)](https://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב)

instagram.com/motiv.magazine

